

міждисциплінарних діалогах, на реалізацію практичного ракурсу сучасного наукового пізнання.

Варто звернути увагу українського читача на статтю нашого співвітчизника В.В. Кизими, у якій порушені актуальні питання етосу й національної наукової спільноти. Це справді актуальні питання епохи змін, розпаду і трансформації єдиного наукового простору СРСР. На багато з цих питань поки що не можна дати однозначної відповіді, що, проте, не знижує їхньої проблемності і щирості. Автор справедливо зазначає: «Достатньо поставити ці питання, щоб побачити всю їхню складність і в той же час практичне значення. Адже від усвідомлення понять «українська наука», «розвиток української науки», «історія української науки» залежать подальші кроки Національної академії наук сучасної незалежної України, а також розвиток історії, соціології, епістемології української науки та її наукознавчого аналізу. Спроби практичного викладу історії української науки нашою думкою про особливу актуальність при розгляді вказаних питань культурно-етнічного аспекту (коли йдеться про сутність національної науки), а також інтерналістської та екстерналістської мето-

дологічних орієнтацій при з'ясуванні зв'язку еволюції національної науки з логікою загальнонаціонального соціально-політичного розвитку».

Можна сперечатися з деякими позиціями в аргументуванні автора, але його думка про те, що проблема наукового простору має не тільки філософсько-теоретичне, але й реальне практичне значення в нинішній суспільній ситуації, цілком обґрунтована.

Монографія неодмінно стане в пригоді широкому колу вчених, яким вона допоможе зрозуміти складні питання становища науки й науковців у сучасному світі, проблеми співвідношення організації та самоорганізації, відповідальності й морального вибору, традиції і новачій у науці, статусу вченого та його еволюції. При цьому зауважимо, що проблематика соціології науки малознайома вітчизняним ученим і навіть наукознавцям, котрі, як і за радянських часів, обмежуються здебільшого суто практичними питаннями, пов'язаними з обговоренням проблем наукової політики, не розуміючи, що вони не можуть бути ефективно розв'язані без використання значного масиву досягнень соціології науки.

В. ОНОПРІЄНКО,
доктор філософських наук

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цикл наукових праць «Інноваційні та інформаційно-технологічні доміанти активізації соціально-економічного розвитку регіону» авторського колективу молодих учених Інституту регіональних досліджень НАН України в складі кандидатів економічних наук А.В. Шевчука, С.Д. Щеглюк, О.М. Луцків. — Львів: ПП «Арал», 2008.

Цикл наукових праць, що претендує на здобуття Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим у га-

лузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, складається з 3 монографій і 23 наукових статей.

У рецензованих наукових працях розвинуто важливі ідеї теорії інноваційного розвитку в контексті стимулювання соціально-економічного піднесення регіонів України. Об'єднання цих наукових праць у єдиний цикл стало можливим не лише через використання єдиної теоретико-методологічної бази дослідження, але й завдяки формуванню нового комплексного наукового підходу, який дозволяє ефективно розв'язувати проблеми інноваційної діяльності в регіонах, відкриває нові горизонти пріоритетних напрямів, ураховуючи сучасні економічні реалії України та її регіонів.

Структуру рецензованих наукових праць вибудовано на основі поетапного поєднання трьох елементів, які виступають, на думку авторів, домінантами активізації соціально-економічного розвитку регіону, а саме: регіональні інформаційні системи, нові види економічної діяльності як інституціональні зміни в економічній системі регіону, виробничий потенціал регіону в контексті формування системи заходів забезпечення та посилення його інноваційності.

Найвагомішими здобутками колективу авторів, гадаємо, варто визнати:

- нове тлумачення поняття «інформаційні технології соціально-економічного розвитку регіону», розглянуте як економічна категорія – органічний складник регіональної суспільної системи;
- картографічну модель порівняльного оцінювання регіонів України щодо забезпеченості комп'ютерною технікою, врахування якої (моделі) важливе при розробленні регіональної інформаційної та соціально-економічної політики України;
- методiku вивчення комп'ютерних технологій регіонального розвитку;
- напрями використання інформаційних технологій у процесі здійснення регіональних досліджень (спостереження, аналіз, оцінювання, прогноз, реалізація

завдань, моніторинг, коригування реалізації завдань).

Заслужують на увагу запропоновані авторами підходи (цільовий, програмно-цільовий, ретроспективно-генетичний та ін.) до використання інформаційних технологій в управлінні територіальними суспільними системами (містами, районами, регіонами).

Окремо згадаємо пропозиції авторів щодо обґрунтування побудови організаційно-економічного механізму запобігання масовому розповсюдженню нелегального програмного забезпечення, яке враховує важливість прав інтелектуальної власності та норм моралі «цифрового» суспільства.

Піонерським за своєю суттю та формулюванням проблеми є формування підходів до визначення суті нових видів економічної діяльності. Так, уперше в науковий обіг запроваджено поняття «новий вид економічної діяльності» (НВЕД) – сукупність дій підприємств, організацій, установ та окремих фізичних осіб, новизна яких полягає в єдності і реалізації нових функцій пентади «територія–технологія–організація–люди–час». Розроблено методiku оцінювання інтенсивності трансформаційних процесів у регіоні для виявлення особливостей розвитку традиційних видів економічної діяльності на основі розрахунку показника інтенсивності трансформації економіки регіону та його оцінювання за шкалою трансформаційних перетворень для визначення можливих точок економічного росту і перспективи впровадження НВЕД.

Розроблено класифікацію факторів формування НВЕД на базі системи класифікаційних ознак за такими блоками: потреби населення регіональної суспільної системи, технологічно-інноваційні зміни, фінансово-інвестиційна діяльність, інституціональні перетворення, соціокультурне середовище, оцінювання конкурентоспроможності регі-

ону та НВВД. Запропоновано матрицю комбінацій інновацій, алгоритм читання якої базується на еволюційному типі розгортання інноваційного процесу з урахуванням усіх елементів інноваційного ланцюга, що визначає достатність ступеня новизни інновацій для виникнення НВВД. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення статистичного обліку інноваційної діяльності в напрямі розширення переліку сфер її залучення і видів інновацій, а також наголошено на важливості адаптації чинного класифікатора видів економічної діяльності до нових редакцій світових та європейських стандартів за структурних зрушень економіки України.

Важливою домінантою активізації соціально-економічного розвитку регіону є інноваційне оновлення виробничого потенціалу. У дослідженні розкрито ще одне цікаве поняття — «інноваційність виробничого потенціалу регіону», тобто рівень якісних змін, зумовлених синергетичним ефектом взаємодії всіх його структурних елементів у процесі інноваційної трансформації. На основі розроблених симуляторів регіони України оцінено за інтегральними показниками й визначено індекс рівня інноваційності виробничого потенціалу, який ґрунтується на застосуванні кількісних оцінок для чотирьох груп показників (характеризують інноваційну, техніко-технологічну, фінансову діяльність і професійно-кваліфікаційний рівень працівників). Розроблено організаційно-економічний механізм, спрямований на оновлення основних виробничих фондів, підвищення якості матеріальних ресурсів і кваліфікації трудового потенціалу за допомогою інструментів реалізації амортизаційної, податкової, промислової та ка-

дрової політики. Обґрунтовано фінансово-кредитне забезпечення оновлення виробничого потенціалу регіону шляхом розширення джерел мобілізації фінансових ресурсів, стимулювання процесу акумуляції коштів (у спеціалізованих фінансово-кредитних інституціях і фондах підприємств), удосконалення методів регуляторного впливу на розподіл фінансових ресурсів. Розроблено систему формування регіональних виробничо-інноваційних структур (кластерів, технологічних парків, інноваційних центрів тощо) на основі запровадження заходів координації зв'язків у тріаді «вищі навчальні заклади – науково-дослідні установи – виробництво» для підвищення інновативності виробництва, збільшення впровадження вітчизняних наукових розробок.

Результати дослідження і конкретні рекомендації авторів допомагають розв'язати низку конкретних практичних проблем, зокрема підвищення соціально-економічної ефективності регіональної економіки. До речі, деякі з них уже впроваджено в практику регіонального управління соціально-економічним розвитком, використано при розробленні Стратегій регіонального розвитку на середньострокову перспективу тощо.

Отже, наукові дослідження і практичні розробки авторів циклу робіт «Інноваційні та інформаційно-технологічні домінанти активізації соціально-економічного розвитку регіону» заслуговують на присудження їм Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим у галузі фундаментальних і прикладних досліджень і науково-технічних розробок за 2009 рік.

В. МІКЛОВА,
доктор економічних наук